

Com encara Blair el seu tercer mandat

Rocio Martínez-Sampere / *Economista*

Dimecres 4 de maig

A les eleccions de demà, segurament Tony Blair aconseguirà el que mai cap altre primer ministre laborista des de la creació del seu partit el 1900: ser elegit per un tercer mandat. També és segur que és el darrer cop que es presenta.

Primer ministre des de maig de 1997, porta en el càrrec més anys que qualsevol dels seus antecessors de partit (Clement Attlee va ser-hi de 1945 a 1951 i Harold Wilson de 1964 a 1970 i de 1974 a 1976).

I si arribés a finalitzar aquesta nova legislatura, superaria fins i tot els conservadors Winston Churchill i Margaret Thatcher amb 10 i 11 anys al front dels seus governs, respectivament. Això, però, ja és menys segur. Sabem que Blair no es tornarà a presentar i sabem també qui serà el seu probable successor, l'actual ministre de Finances Gordon Brown. El que no sabem és quan es produirà el relleu, encara que tot apunta que serà en algun moment durant aquesta nova legislatura.

La lògica electoral ens diu que seria convenient que Brown prengués possessió del càrrec amb el temps suficient com per consolidar-se com a primer ministre a ulls de l'opinió pública; uns dos anys abans de les properes eleccions, que es poden convocar fins maig de 2010.

El referèndum sobre la Constitució europea, anunciat per a la primavera de l'any vinent, seria un bon moment des del punt de vista polític, si els resultats no són els esperats per Blair, un europeista més convençut que Brown. Tot i que si el suport al sí és prou convincent, Blair, que compleix 52 anys el divendres dia 6, podria voler mantenir-se en el càrrec un temps més. A més, hem de tenir en compte que en el segon semestre de 2006 el Regne Unit ostentarà la presidència de torn de la UE, un motiu addicional per a que Blair continuï en el càrrec.

En aquest sentit, Blair ha jugat dues de les cartes més importants de la campanya –Europa i Brown– d'una forma magistral. Magistral en el sentit que ha aconseguit silenciar-les, que segurament és el que compta en període electoral.

En un país com el Regne Unit, on l'europeisme no ha estat mai opció guanyadora, Blair no es podia permetre que Europa fos un tema incòmode durant la campanya ni que erosionés vots indecisos. Amb Brown com a candidat reconegut i anunciant al darrer moment la convocatòria del referèndum, ha aconseguit treure el tema de sobre la taula.

També la carta Brown donarà a Blair resultats positius. És difícil saber quant hi ha de cert en les afirmacions que els titllen de rivals eterns i en els suposats pactes privats pels quals Blair ja hauria d'haver cedit a Brown el lideratge després que ambdós, juntament amb altres figures com Peter Mandelson, haguessin pres les regnes del partit el 1994. El que sí és cert és que Brown capitalitza tot allò que provoca

més desgast a Blair entre els seus propis votants. Hem parlat d'Europa però, sobretot, s'ha de tenir en compte que Brown no s'ha "cremat" amb el tema més conflictiu de tots: la participació a la guerra d'Iraq. Tampoc s'ha posicionat excessivament en els dos temes de política domèstica més polèmics de tota la legislatura: *foundation hospitals* (introducció de mecanismes de mercat a certs hospitals del sistema nacional de salut) i *tuition fees* (liberalització de les taxes universitàries fins a un màxim de 3000£ per estudiant).

Així doncs, tant els votants menys europeistes, com els que veuen en les dues proposicions de llei aprovades un clar gir a la dreta de Blair, com els més enfadats per la participació a la guerra d'Iraq, poden acabar votant Blair perquè saben que no votar-lo seria castigar Brown, un candidat molt més acceptable des d'aquests punts de vista i que, al cap i a la fi, acabarà essent primer ministre en aquesta legislatura.

Tots aquests càlculs tàctics tenen tan sols sentit si no hi hagués cap altra alternativa al laborisme, si el partit de Blair i Brown no tingués competència electoral possible.

En certa manera això és així. La variable més rellevant a tenir en compte és que el Regne Unit té un sistema electoral majoritari (de majoria relativa) amb circumscripcions uninominals, que no tan sols atorga una majoria desproporcionada al guanyador sinó que fa difícil l'existència d'un tercer partit amb representació significativa.

Si fem una repassada als altres partits que es presenten a les eleccions ens trobem, en primer lloc, al partit Conservador o *Tory*, un partit a la dreta del *Labour* que ha governat durant 67 dels 100 anys del passat segle. Michael Howard és el tercer candidat que presenten els *tories* contra Blair. Si amb William Hague van jugar la carta de la joventut o de la suposada renovació i amb Duncan-Smith la carta de la candidesa, amb Howard, que va ser ministre del govern Major i és diputat des de 1983, juguen la carta de l'experiència. Tot i així, és difícil que aquesta sigui una carta guanyadora. A Blair l'avalua una magnífica gestió econòmica que ha portat el país a experimentar un creixement econòmic ininterromput des que governa amb una mitjana del 2,7% anual, molt per sobre la mitjana europea en el mateix període. Les macromagnituds parlen per si soles: una taxa d'atur del 4,7% per al 2004 (a nivells de EE.UU i quasi a la meitat d'alguns països europeus), una inflació del 3,5% pel 2004 i un dèficit del 3,7% del PIB el 2003 (després de superàvits en el període 2000-2001).

A això s'ha d'afegir un programa important d'increment de la despesa pública, orientada a la millora dels serveis públics sobretot a salut i educació. Si el 1997 la despesa pública representava un 39% del PIB, l'any 2004 s'havia incrementat fins el 41,2%; el Regne Unit ha estat el segon país de la OCDE en termes d'augment de la despesa pública. En particular des de 1999, i pel cas de la despesa en salut, el creixement ha estat el més important des de la creació del sistema nacional de salut, situant-lo a nivells de la mitjana europea (prenent el 1998 com a referència).

Les preferències de la població es mostren clarament favorables a una millora dels serveis públics si es combina amb una bona gestió econòmica. Tant, que fins i tot els *tories* han promès en el seu programa un increment de despesa fins i tot superior al del laborisme però amb una retallada substancial d'impostos. Tot apunta que no són creïbles en aquest punt i que després de la gestió Blair-Brown ja no poden capitalitzar la "irresponsabilitat" econòmica dels laboristes; les crítiques al "*tax and spend*" dels governs *labour* dels 70s que tant marge de maniobra van donar després a Margaret Thatcher.

Per tant, si deixem de banda l'economia, tots els altres temes conflictius per a Blair ho són per la banda esquerra del seu electorat. Iraq, *tuition fees*, *foundation hospitals*... tots són temes on els *tories* estan d'acord i els votants ho saben. És més, l'altre tema important en campanya ha estat la immigració (per això alguns li diuen la campanya de les dues i: Iraq i Immigració) i aquí els *tories* s'han desmarcat de Blair proposant una política d'entrada d'immigrants i de garanties de seguretat tan extrema que molts la titllen de xenòfoba. Radicalitzant encara més que Blair la política d'immigració, difícilment apel·laran a gaires sectors de l'electorat. De fet s'han guanyat el qualificatiu de *nasty party*, el partit que només ataca –indiscriminadament– i no proposa.

El partit que, en canvi, si pot proposar alternatives creïbles en tots aquests temes és el partit Liberal-Demòcrata o *Lib Dem*. No és estrany doncs que el seu manifest porti justament el títol de *The real alternative*. El seu candidat, Charles Kennedy, ha centrat la seva campanya en posicionar-se en contra de la guerra d'Iraq i en presentar un programa de polítiques més a l'esquerra que el laborisme: forts increments de despesa, fer marxa enrere en temes com les *tuition fees*, etc¹...

Si, com hem dit abans, el problema de Blair és pel flanc esquerre, poden els *Lib Dems* capitalitzar tot aquest descontent i erigir-se com a força significativa?

La probabilitat que això passi és baixa. Per dos motius. En primer lloc, és més que probable que els votants tinguin interioritzat el sistema electoral en les seves preferències. Així, els *Lib Dems* són, en el càlcul del votant, un partit no guanyador i per tant no votable. En segon lloc, i tal i com apunten diaris com el *Guardian*, s'ha de tenir en compte que els *Lib Dems* són percebuts com un partit de classe, que defensa exclusivament els interessos de la classe mitja; això té repercussions en certes polítiques. Estar en contra de les *tuition fees*, per posar un exemple, és defensar a la classe mitja perquè són els seus fills que van a la universitat; és, per tant, posar impostos a tota la població per redistribuir en favor d'un determinat grup. En canvi –tal i com argumenten des del laborisme– una política que sigui alhora responsable i d'esquerres és fer pagar a tothom per l'educació superior per així solucionar el greu problema de finançament en que es troben les universitats i, a la vegada, dissenyar un programa potent de beques pel qual tothom que no s'ho pugui pagar i valgui, accedeixi a la universitat igualment. Més significatiu és que els *Lib Dem* no inclouen en el seu programa les polítiques més redistributives dels governs *labour*, com el programa de lluita contra la pobresa, en especial contra la pobresa infantil (allà, un greu problema social). Segons l'estudi del prestigiós IFS² (*Institute for Fiscal Studies*), els governs *labour* han tret de la pobresa a un milió d'adults i han reduït la pobresa infantil en un quart (la promesa és fer-ho a la meitat pel 2010). És més, el decil inferior de la població ha vist augmentat el seu poder adquisitiu en un 10,8% mentre que el decil superior l'ha vist reduït en un 4,4%. En aquest sentit, convindria tenir en ment aquella portada de diari que afirmava que el *labour* era un govern “*more red than what they've said*”, quan generalment és a l'inrevés: els governs es proclamen més d'esquerres del que actuen.

A part dels *tories* i els *Lib Dems* cap altre dels partits que es presenta a les eleccions representa una amenaça real per Blair. Potser l'amenaça més simbòlica és el partit *Respect*, on el candidat és l'ex-laborista George Galloway. Galloway s'enfronta a la candidata del laborisme Oona King per l'escó de Bethnal Green –zona de l'est de

---

¹ Per veure una bona comparativa de les diferents propostes programàtiques, www.guardian.co.uk/election2005/policyguide

² Poverty and inequality in Britain: 2005, IFS a www.ifs.org.uk

Londres amb una proporció molt elevada de població musulmana— i la seva victòria suposaria un cop dur —però superficial— a Blair, per la visibilitat del candidat. Amb un total de 25 candidats, *Respect* basa tota la seva campanya en la retirada de tropes de l'Iraq i en fer una crida a la població musulmana que viu al país. Tot i així, el *Muslim Council of Britain* (l'organització musulmana més important) va dir el passat 19 d'abril que tot i l'Iraq, el *labour* és el partit que més ha fet per la comunitat musulmana.

Per tant, i com hem dit a l'inici, és quasi segur que Blair tornarà a guanyar les eleccions. La magnitud de la seva pèrdua de vots —per Iraq, per desgast— serà el que determinarà la durada concreta i la forma de la fi de la seva carrera política.

Tant el seu partit com Brown han fet un esforç perquè aquestes eleccions no siguin un referèndum sobre la persona de Blair. I en certa manera s'ha aconseguit. Iraq ha estat present, en forma de nebulosa constant, però ha estat una campanya on s'han tocat molts temes i cap en particular. Una campanya, en aquest sentit, sota el control dels laboristes. S'ha insistit en presentar un projecte, un gran projecte de reforma pel país avalat per l'exitosa gestió dels governs passats. Un projecte de llarg termini que portarà més prosperitat, tant en el camp econòmic com en el camp social. La imatge més gràfica de tot això és potser els diferents eslògans de campanya. Si al 1997 s'insistia en un projecte de canvi amb garanties i amb demostrar a la població que el "nou" partit era capaç de governar ("*New labour for a new Britain*"), el 2001 es van centrar en la reforma dels decrepits serveis públics, en un projecte progressista que fes superar al país les deficiències acumulades durant 18 anys de governs conservadors ("*Things can only get better*"). Ara, el 2005, el lema és "*Forward, not back*" apel·lant a la necessitat de poder continuar un projecte encara incomplet. Un projecte que va més enllà de Blair.

Brown té possibilitats el 2010 però no té sentit esperar cap canvi radical. Ni en política exterior. El Regne Unit sempre ha estat un país pro-nordamericà i això no és probable que canviï. El gruix de les polítiques serà doncs més o menys el mateix. En aquest sentit, tenim Blair encara per molts més anys, passi el que passi demà.

Dilluns 9 de maig

Els resultats de les eleccions de dijous al Regne Unit són els següents: 356 escons pel Partit Laborista (57 menys que el 2001), 197 el Partit Conservador (33 més) i 62 el partit Liberal-Demòcrata (10 més).

En termes de percentatge de vot: Laboristes (35,2%) Conservadors (32,3%) i Liberals (22%).

Són, per tant, resultats previsibles però en la part baixa de les expectatives pel que respecta al *Labour*.

Blair ha aconseguit una fita històrica, sí, guanyar un tercer mandat. Però gairebé n'ha aconseguit una altra: tenir el menor percentatge de vot obtingut mai per un candidat laborista (exceptuant el 1983, quan Michael Foot va intentar combatre la popularitat creixent i reforçada per la guerra de les Malvines de Margaret Thatcher amb un programa molt esbiaixat a l'esquerra).

Ha actuat, com és propi en ell, amb rapidesa; ja ha nomenat el nou govern i va fer, immediatament, declaracions respecte al significat del resultat: ha afirmat que ara és l'hora d'escoltar i d'aprendre, frase que recorda aquell "he entendido el mensaje" de Felipe González quan va iniciar el seu darrer mandat el 1993. Si, com molts diuen, el

socialisme espanyol dels vuitanta va ser una tercera via *“avant la lettre”*, resulta curiós –si més no– la similitud dels missatges de dos líders tremendament carismàtics davant d’una amarga victòria.

Una diferència bàsica es troba en que mentre a Espanya la dreta democràtica, encara per governar, generava expectatives, al Regne Unit encara s’estan refent d’11 anys de govern Thatcher... i una majoria progressista-liberal s’està consolidant de cara al futur. Això són bones notícies.